

Fremtidsfullmakter

Advokatfirmaet BULL AS v/Anne-Sofie Rolfsjord

17. september 2025

BULL

Anne-Sofie Rolfsjord

Partner

934 97 470

asr@bull.no

- ARV OG DØDSBOSKIFTE
- ØKONOMISK FAMILIERETT

Hva er en fremtidsfullmakt?

Fremtidsfullmakten er et privatrettslig alternativ til vergemål.

Vergemålsloven § 78

Definisjon

En fremtidsfullmakt er en fullmakt til én eller flere personer om å representere fullmaktsgiveren etter at fullmaktsgiveren på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser innen de områdene som omfattes av fullmakten.

Bakteppet

- Flere eldre
- Flere med formue
- Større formuer
- Selvbestemmelse er viktig

Hva skiller en fremtidsfullmakt fra en vanlig fullmakt?

- Vanlige fullmakter mister sin virkning når fullmaktsgiver blir ute av stand til å inngå rettslig bindende disposisjoner, jf. avtaleloven § 22

Blir fullmaktsgiveren på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred ute av stand til å inngå rettslig bindende disposisjoner, får en disposisjon fullmektigen deretter foretar, ikke annen virkning enn den ville ha hatt om fullmaktsgiveren selv hadde foretatt den, med mindre noe annet følger av reglene i vergemålsloven kapittel 10.

- Større disposisjoner som er regulert i en vanlig fullmakt mister sin virkning når fullmaktsgiver mister sin evne til å inngå bindende rettslige disposisjoner.
 - Alminnelige, dagligdagse disposisjoner, som innkjøp av mat og forbruksartikler, samt betaling av løpende regninger, skal det imidlertid noe til for at regnes som bortfalt.
- Fullmaktsgiver vil kunne fortsette å disponere over sin formue også etter at fullmakten har trådt i kraft. Først ved tap av rettslig handleevne vil dette ikke være mulig.

Rettslig handleevne

Vergemålsloven § 2 tredje ledd:

Med myndige personer menes personer som har fylt 18 år, og som ikke helt eller delvis er fratatt den rettslige handleevnen.

Alle fysiske personer har rettslig handleevne, så sant de ikke er mindreårige eller den rettslige handleevnen er blitt fratatt, jf. vgml. § 2, jf. § 22.

Å ta fremtidsfullmakten i bruk påvirker ikke personens rettslige handleevne.

- Fremtidsfullmektigens oppgave er å bistå fullmaktsgiver med å utøve den rettslige handleevnen når evnen avtar.
- Fullmaktsgiveren har sin rettslige handleevne i behold.

Faste betalingsoppdrag og legalfullmakt

- Faste betalingsoppdrag vil fortsette, vgml. § 93
- Legalfullmakt - nærståendes representasjonsrett for løpende forpliktelser, vgml. § 94

Ren fremtidsfullmakt

- Dokument som gir en fullmektig kompetanse (bare) i fremtiden

Vedvarende fullmakt

- Den alminnelige avtalekompetansen og kompetansen etter vergemålsloven kap. 10 kombinert
- Kan fungere som en «stress-test»

Hvilke fordeler er det med fremtidsfullmakt?

- Skreddersøm og fleksibilitet
 - *Hvilke* disposisjoner fullmakten skal omfatte
 - *Hvem* som skal være fullmektig (kan utpeke forskjellige til forskjellige oppgaver)
- Enklere saksbehandling og mindre formalistisk (enn ordinært vergemål)
- Avlaster den offentlige vergemålsordningen
- Kan forebygge konflikter

Ulemper ved fremtidsfullmakt?

- Fare for misbruk
 - Fullmektigen har stor frihet
 - Lite kontroll fra myndighetene
- Vanskelig å endre innholdet etter at fullmakten har trådt i kraft.
- Fortsatt relativt nytt og mindre kjent enn vergemål.
 - Usikkerhet både for fullmektig og andre aktører rundt hvordan den skal brukes
- Ved konflikt i familien, kan fullmakter «gjøre vondt verre»
- Strenge formkrav – en viss fare for ugyldighet

Formkrav

- Vergemålsloven § 81
 - Skriftlig
 - To vitner
 - Som er tilstede sammen
 - Vet at dokumentet er en fremtidsfullmakt
 - Kan ikke være vitne: fullmektig selv eller fullmektigens ektefelle/samboer, foreldre barn/barnebarn
 - Signeres av fullmaktsgiver
 - Signeres av vitnene
- Er reglene ikke fulgt → ugyldig
- Samme formkrav som ved testamenter.

Fremtidsfullmakten bør også...

- Dateres
- Vitnenes fødselsdato og adresse
- Vitnenes relasjon til fullmaktsgiver
- Vitnene bør i påskrift opplyse om at fremtidsfullmakten er opprettet av fri vilje og at fullmaktsgiver hadde evne til å forstå betydningen av handlingen
- Ved flere fullmektiger bør ansvarsområdet til hver enkelt fullmektig fremgå klart av fullmakten

Innhold og omfang

BULL

Økonomiske forhold

- betale regninger,
- håndtere løpende inntekter og utgifter,
- håndtere ulike gjeldsforhold,
- kjøpe og selge verdipapirer,
- opprette eller avslutte bankkontoer,
- drift eller utleie av fast eiendom
- drift av næringsvirksomhet

Personlige forhold

- alle former for representasjon og ivaretagelse av rettigheter utover det rent økonomiske
- hvem som skal representere fullmaktsgiver overfor Nav, kommune og sykehjem
- fullmaktsgivers særlige ønsker rundt ferier, kulturelle arrangementer, restaurantbesøk etc.
- rydde opp i digitale tilganger vil også være et personlig forhold.
- hvem som skal være nærmest pårørende

Særlige disposisjoner

Dersom fullmektig skal disponere over fast eiendom eller andel i borrettslag, bør dette fremgå særskilt;

- Selge bolig
- Kjøpe bolig
- Utleie
- Pantsettelse
- Urådighet
- Stifte andre rettigheter i fast eiendom, f. eks. forkjøpsretter

→ *Det er ikke nødvendig å spesifisere en konkret eiendom, da fullmaktsgiver gjerne kan ha skiftet bolig/eiendom i tiden fra fullmakten er skrevet til den trer i kraft.*

Særlige disposisjoner

forts.

- Skal fullmektig kunne disponere over fast eiendom, bør dette fremgå tydelig av fullmakten.
- Hva hvis dette ikke er tydelig (nok)?
 - Dersom fremtidsfullmakten er begrenset, kan løsningen være at det må opprettes vergemål som løper parallelt med fremtidsfullmaktsforholdet eller som kun gjelder et spesielt forhold.

Særlige disposisjoner forts.

Spesielt om gavedisposisjoner

Vergemålsloven § 87

En fullmektig kan gi sedvanlige gaver på fullmaktsgiverens vegne. Andre gaver kan bare gis hvis det er angitt særskilt i fullmakten.

Dersom fullmektig skal kunne gi gaver utenom «det vanlige», må det fremgå av fullmakten

- Hva skal gaven bestå i
- Hvem skal motta gaven
- Hvis gaven anses som arveforskudd – skal den avkortes?
- Andre betingelser ved gaven (særeie?)

Hva kan ikke reguleres i fremtidsfullmakt?

Vergemålsloven § 80 tredje ledd

- Stemme ved valg,
- inngå ekteskap,
- erkjenne farskap,
- samtykke til donasjon av organer,
- opprette eller tilbakekalle testament

Inhabilitet for fullmektig, jf. vgml. § 86

- Fullmektigen er inhabil dersom vedkommende (eller nærstående) har, eller kan ha, en egeninteresse i saken.
 - Fullmektigen skal kontakte Statsforvalteren som vil oppnevne en verge til å håndtere problemstillinger hvor fullmektigen er inhabil. For eksempel:
 - dersom fullmektigen og hans/hennes nærmeste familie ønsker å kjøpe fullmaktsgivers eiendom.
 - utdeling av forskudd på arv eller større gaver til fullmektigen og fullmektigens familie.
 - Men fullmaktsgiver kan bestemme at fullmektigen skal kunne representere også når vedkommende har en interesse i spørsmålet som skal avgjøres.
- Det må da klart fremgå av fremtidsfullmakten hva fullmektigen kan gjøre, og hvilke begrensninger som eventuelt gjelder.

Når trer fremtidsfullmakten i kraft?

- Når fullmaktsgiver «*på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred ikke lenger er i stand til å ivareta sine interesser*» i forhold som er omfattet av fremtidsfullmakten.
- Typisk når det foreligger bekreftelse fra lege

Må fullmakten stadfestes?

Vergemålsloven § 84

Fullmektigen kan be statsforvalteren om å stadfeste ikrafttredelsen av en fremtidsfullmakt. Stadfesting skal skje hvis fullmakten er opprettet i samsvar med § 81 første ledd, og fullmaktsgiveren er i en tilstand som nevnt i § 78.

→ Bekreftelse på at fremtidsfullmakten har trådt i kraft og at den oppfyller formkravene som stilles til fremtidsfullmakter

Må fullmakten stadfestes? forts.

Flere instanser stiller krav om at Statsforvalteren må stadfeste fremtidsfullmaktens ikrafttredelse, før de vil akseptere bruken av fremtidsfullmakten.

- Kartverket
- Banker
- Tingretter

Stadfestingen vil være av bevismessig betydning ved at det kan gjøre det lettere for fullmektigen å representere fullmaktsgiver overfor tredjepersoner.

Tilbakekall av fremtidsfullmakt, vgml. § 89

Fullmaktsgiveren kan tilbakekalle fremtidsfullmakten hvis han eller hun har evnen til å forstå betydningen av dette.

For eksempel:

En aldersdement person som på grunn av vrangforestillinger forsøker å tilbakekalle en fremtidsfullmakt som er trådt i kraft, vil tilbakekallet ikke være gyldig.

Flere fullmektiger – praktisk eller ikke?

- Fullmaktsgiver kan utpeke flere fullmektiger, jf. vgml. § 78.
 - Viktig å definere om de må opptre sammen eller kan opptre hver for seg
- Ulike fullmektiger for ulike disposisjoner
- Fullmektiger i suksessiv rekkefølge, f. eks.
 - ektefelle utpekes til primærfullmektig,
 - barn overtar som fullmektig (sekundærfullmektig) dersom ektefellen faller fra eller selv blir ute av stand til å ivareta oppgaven som fullmektig

Når fullmaktsgiver er gift

Vergemålsloven § 85, jf. ekteskapsloven § 38

Dilemma; fremme fullmaktsgivers interesser vs. sikre fortsatt forsørgelse av ektefellen

- I tråd med loven
- I tråd med avtale (tilvant levestandard?)

Ved komplekse familieforhold, bør dette reguleres særskilt

Husk at gave mellom ektefeller krever ektepakt!

Avsluttende tips

- Vær nøye med formkravene
- Kombinasjon av generell og spesifikk regulering
- Vær kritisk ved valg av fullmektig
- Sikre kontroll og innsyn
- Ved gave og disponere fast eiendom → vær nøye med ordlyd
- Ingen deponeringsordning;
 - Skriv ned hvor fullmakten oppbevares
 - Gjerne flere eksemplarer
- Legeerklæring som vedlegges

Takk for meg!

BULL